

Erkel Tibor emlékezete

Pályatársai, egykori növendékei, kollégái nevében megrendülten búcsúzunk Erkel Tibor zongoraművésztől, zeneakadémiai tanártól, zenei rendezőtől, számtalan közéleti tisztség hű betöltőjétől, aki 2017. január 28-án távozott el közülünk az égi hazába.

Erkel Tibor nem könnyű örökséget kapott, amikor 1934-ben Erkel Ferenc egyik leszármazójaként és nevének örököseként a két világháború közötti Magyarországon egy Hajdú-Bihar megyei kistelepülésen, Csökmön a világra jött. Közvetlen felmenői ugyan kegyelettel viselték az Erkel nevet, de nem voltak muzikusok. Róla azonban már egész kisgyermek korában kiderült, hogy zenész lesz ő is, mint rokonai, családtagjai közül oly sokan. Csakhogy Kodály országában egy olyan kistelepülésen, ahol ő gyerekeskedett, a módszeres zenetanulásnak még nem voltak adottak a feltételei. Beszélgetéseink során többször utalt rá, milyen kemény próbák ment át, mennyit dolgozott, gyakorolt, mire zenei pályája a megfelelő tanintézmények, tanárok közelébe került. Olyan „utipoggyász” volt ez, mely egész életében különösen érzékennyé tette őt a vidékről, hátrányos helyzetből induló növendékek sorsa iránt.

Az Erkel családnév amennyire jó ajánlólevél volt a pályán, legalább annyira súlyos teherként is jelentett a számára. Úgy érezte, tőle mindig többet várnak. S ő hamarosan vállalta is a rárótt szerepet. Családjából kiválva egészen kimagasló tehetséggel vállalta Erkel Ferenc zenei és szakmai hagyatékának korokon átívelő országos és nemzetközi képviseletét.

Jómagam először zenetudományi szakos hallgatóként zeneakadémiai zongora záróvizsgám elnökeként ismerkedtem meg vele. Erre a vizsgára egész éven át nagyon komolyan készültem, gyakoroltam. Ma is emlékszem, ahogy Erkel tanár úr a bizottság elnökeként kezdeti elfogódottságot feloldotta. Kezébe vette az indexemet, majd meglepetten megkérdezte: „Maga az? Hiszen látásból már jól ismerem Katit a koncertekről.” Átadtam a vizsgaműsoromat, majd a kötelező Wohltemperiertes után az előadási darabok közül Beethoven Op. 14-es E-dúr szonátáját kívánta meghallgatni. Az I. tétel expozíciójának a végén már le is állított. „Elég is. De hiszen Kati maga nagyon jól zongorázik. Jeles.”

Még a 80-as években a Magyar Rádió zenei szerkesztőségében kerülünk egyszer legközelebb munkakapcsolatba. Ő volt a Stúdióban a zenei rendezője egy olyan 20 perces „Zenei Lexikon” c. műsornak, melynek én voltam a szerzője, előadója. A Tanár Úr zenei rendezőként – a zenei illusztrációk elhelyezésére vonatkozóan – egész részletes szakmai tanácsokat adott. Ha 20 perces egy zenei műsor, mikor kell az első zenei részletnek megszólalnia. És az maximum hány perces lehet? Mikor és hogyan kell az illusztrációt úgy „elűsztatni”, hogy az én előadásom, a szöveges-tartalmi részek ne essenek szét. És ha az a részlet több mint 3 perces lenne, mit szól majd ehhez a Szerzői Jogvédő. És így tovább. A szakmai professzionalizmus és a tanító szándék áradt minden szavából. Sem előtte, sem utána én ilyen komoly felkészítést egy rádióelőadás megszerkesztéséhez nem kaptam senkitől.

1989 júniusától a Széchényi Könyvtár Zeneműtárában tudományos munkatársként az ott őrzött Erkel-hagyaték egyik gondozója lettem. Azé az Erkel-hagyatéké, mely Erkel Ferenc utolsó intézményalapító mozdulataként a zeneszerző szándéka szerint nem a Zeneakadémia könyvtárába, hanem a Széchényi Könyvtárba került, s alapja lett az 1924-től önálló különgyűjteménnyé váló Zenei Osztály, a későbbi Zeneműtár megalakulásának.

1993-ban engem ért az a megtiszteltetés, hogy Erkel halálának 100. évfordulója alkalmából az Erkel centenáriumi kiállítás főrendezője legyek. A Tanár Úr olvasóként rendszeresen bejárt a könyvtárba, és felmérte, hogy a rendszerváltást követően melyek lehetnek az Erkel-hagyaték gondozásával kapcsolatos legfontosabb országos feladatok. Bízott, hogy lépjek be az 1989-ben megalakult Erkel Társaságba. Itt *Bónis Ferenc*cel, a Társaság elnökével együtt hatalmas feladatokat végeztek.

Erkel Tibor, szinte stratégaként minden létező alkalmat megragadott, hogy munkatársakat neveljen Erkel Ferenc örökébe. Szinte mindenütt megfordult, hangversenyeken, operaelőadásokon, kiállításokon, művelődési házakban, templomokban és tudományos konferenciákon, ahol Erkel nevében valami fontos dolog történt. Ő maga zenei rendezőként, tudományos munkatársként állt be a fő feladatokba. Hogy Erkel szellemében Magyarország zenei kultúrája, a 19. század méltatlanul háttérbe szorított, elfelejtett romantikus öröksége ismét újraéledjen és a magyar kulturális örökség szerves, máig ható részévé váljon.

Erkel Tibor pályafutását a szegedi konzervatóriumban kezdte zongora- és kamarazene-oktatással. 1964-től ötven éven át a Zeneakadémián tanított, 1969-től tanszékvezető egyetemi tanárként. Lendvai Ernő Bartók-kutató hívására 1963-ban a Magyar Rádióhoz került, amelynek előbb zenei rendezője lett, majd 1992-ig zenei fősztályvezetője volt.

Munkásságát 1986-ban Erkel-díjjal, 2012-ben a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével ismerték el. Ugyanabban az évben Újpest díszpolgára

lett. Az Erkel Ferenc Társaság alapító tagja, alelnöke volt, majd örökös tiszteletbeli alelnöke lett.

Mindennapi harcaiban hú társa volt felesége, Márta, aki példás szeretettel vett részt az Erkel nevéhez köthető rendezvényeken, és tiszteletreméltóan összefogta a hatalmas, sokágú történelmi családot. András fiuk tragikus betegsége, majd elmenetele óta az elmúlt években a Tanár Úr fokozatosan visszavonult.

Erkel Tibor halála a magyar zenei élet pótolhatatlan nagy vesztesége. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Szőnyiné Szerző Katalin

Kodály és a XXI. század

Konferencia az ELTE Tanító és Óvóképző Karán

Hetedik alkalommal rendezett konferenciát az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának Ének-zenei Tanszéke 2017. január 26-án. Igaz, csupán egynapos, ám annál sűrűbb és gazdagabb programmal.

A témaválasztás sok szempontból aktuális: a Kodály-év keretében, a tanszék irányának megfelelően rátekinteni Kodály pedagógiai életművére, annak aktualitására. Nem írhatjuk és nem is tűzték ki célul a szervezők, hogy a konferencia „áttekinti” a kérdést, hiszen ekkora örökséggel jó gazda módjára bánni permanens feladat; egynapos rendezvény még a tartalomjegyzékéhez is kevés. Felelősségteljesen közelíteni hozzá viszont sokféleképp lehet, a sok közül utaljunk most csak Dobszay László *Kodály után* című könyvére. Ennek a konferenciának is, mint az említett könyvnek, számtalan más írásnak, katartikus Kodály-koncertnek, filmsikernek a közelmúltban, vagy legújabban a módszer által kivívott nemzetközi elismerésnek, egyik fontos üzenete: hogy 50 évvel Kodály halála után, sem a művészet, sem a pedagógia *nincs Kodály után*, akkor sem, ha időről időre újra kell értelmezni az örökséget. Őrizni pedig már csak azért is indokolt, mert forradalmi korok után jön a konszolidáció, a digitális forradalom után is felfedezheti még a világ, milyen üdvös egyszerűen csak *énekelni és játszani is engedni* a gyerekeket.

„Konferenciánk célja Kodály Zoltán örökségének újragondolása a XXI. század sokszínűségében” – fogalmaz a meghívó, melynek során